

Motion

1980/81:1

av Allan Ekström och Inger Lindquist

med anledning av proposition 1979/80:178 om fortsatt körkortsreform

Riksdagen beslöt år 1976 (TU 1975/76:28, rskr 1975/76:390) att allmän domstol i stället för förvaltningsmyndighet skulle handha frågan om körkortsåterkallelse vid sådana trafikbrott beträffande vilka domstolen samtidigt dömde i ansvarsdelen.

Vid sin prövning av frågan fäste riksdagen särskild vikt vid den enskildes rättstrygghet och vid trafiksäkerhetssynpunkter. Som skäl för överflyttningen anfördes främst att principerna om muntlighet och omedelbarhet skulle bli tillämpliga och att saken kunde bedömas i ett sammanhang på ett väsentligt tidigare stadium än vad som då var fallet. Därmed borde större rättssäkerhet kunna uppstå. För den enskilde måste det vidare framstå som rimligt att frågan om återkallelse av körkortet avgjordes samtidigt med trafikbrottet och icke först sedan månader förflutit från det att domen vunnit laga kraft. Vikt lades också vid att den allmänna domstolen fick möjlighet att avväga de straffrättsliga påföljderna mot körkortsingripandena och att domstolen regelmässigt hade en ingående personutredning i trafikmålen.

Den nu framlagda propositionen 1979/80:178 innebär emellertid att nuvarande dualistiska ordning skall bestå.

Vid bedömandet av frågan om vilken myndighet som skall ha behörighet att pröva körkortsingripanden bör den enskilde körkortsinnehavaren sättas i centrum.

Låt oss teckna en situation som utspelar sig så gott som dagligen vid våra tingsrätter vid handläggningen av trafikmål. Då förhandlingen är slut har bilföraren frågat vilka konsekvenser som en fällande dom skulle få beträffande körkortet. Man har då uppgett att ett körkortsingripande betydde mera för honom än ett bötesbelopp eller rent av ett kortvarigt frihetsstraff. Särskilt oroliga har de varit som sagt sig vara beroende av körkortet för sitt levebröd eller för sin vardagstillvaro i övrigt. Ett återkallande av körkortet kan ju i sådana fall få förödande följder. Det har då känts otillfredsställande, ja närmast genant, att från domstolens sida behöva svara att domstolen saknade befogenhet att pröva denna fråga. Ett körkortsingripande vore nämligen icke en påföljd av brottet utan skulle betraktas som en därifrån fristående fråga som vore att bedöma uteslutande från trafiksäkerhetssynpunkt. ●ch en sådan prövning hade domstolen icke kompetens att göra. Bilföraren hade därför att ge sig till tåls tills länsrätten fattat beslut i saken om ett antal månader.

En annan allvarlig och ej tillräckligt uppmärksammas svaghet med

nuvarande ordning är att länsrätten kan ompröva domstolens bedömning av själva gärningen, brottet. Domstolen skall enligt rättegångsbalken döma uteslutande på den utredning som muntligen, i båda parter närvaro, presenteras i rättssalen – detta är en av hörnstenarna i vårt rättssystem. Polisrapporten och i den intagna vittnesförhör är enligt uttrycklig lagregel inte processmaterial. Det är ju, som saken uttrycks, straffritt att ljuga inför polisen. Men samma ordning torde icke gälla i förvaltningsförfarandet som ju till stor del är skriftligt. Länsrätten brukar t. ex. infordra förundersökningsprotokollet från åklagaren även i det fallet tingsrätten dömt i trafikmålet. Länsrätten får härigenom tillgång till material som tingsrätten icke lagligen fått grunda sin dom på, material vars riktighet som nämnts ej så sällan kan ifrågasättas i väsentliga hänseenden. Det har förekommit att, medan en enhällig tingsrätt bedömt omständigheterna vid ett smitningsbrott som mildrande och utdömt ett lågt bötesstraff, bilföraren likväl fått sitt körkort indraget på grund av att smitningsbrottet ansetts vara av allvarlig karaktär.

Det förhållandet, att förfarandet inför förvaltningsdomstol avses skola tillgodose den enskildes rättssäkerhet bättre än hittills varit fallet – något som i och för sig är att hälsa med tillfredsställelse – avvärjar till ingen del bärkraften i de argument till förmån för *samtidig* lagföring som framlagts i det föregående (kumulation). Detsamma är fallet med den föreslagna bestämmelsen i trafikbrottslagen, enligt vilken den allmänna domstolen – dvs. i främsta rummet tingsrätt – skall söka förutse den bedömning av körkortsfrågan till vilken förvaltningsdomstolen i sinom tid kommer.

Gentemot bestämmelsen kan dessutom riktas den anmärkningen att full harmonisering ändå icke kan uppnås genom denna ordning. Den allmänna domstolen kan ju – på grundval av det processmaterial som förebragts i målet – utgå från att något körkortsingripande icke skall komma till stånd och grunda straffbestämningen därpå. Länsrätten gör däremot senare en motsatt bedömning och drar in körkortet.

Med hänvisning till det anförda hemställer vi

att riksdagen – med avslag på propositionen 1979/80:178 i motsvarande del – beslutar ge regeringen i uppdrag att framlägga ett nytt förslag till körkortsreform såvitt avser överflyttning av körkortsärenden till allmän domstol med ledning av riksdagens tidigare fattade beslut härom.

Stockholm den 8 oktober 1980

ALLAN EKSTRÖM (m)

INGER LINDQUIST (m)